

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 7.9.2022
COM(2022) 440 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o Evropské strategii v oblasti péče

{SWD(2022) 440 final}

„Večer co večer jsme [během pandemie] doma z oken nebo před domem tleskali pracovníkům v přední linii. Všichni jsme si uvědomovali, jak moc jsme na nich závislí. Na těch, kteří dělají vše, co je v jejich silách, přestože mají nižší plat a dostává se jim menší sociální ochrany a méně jistot. Potlesk již možná utichl, ale síla našich emocí musí přetrvat. [...]

Z tohoto důvodu navrhujeme novou Evropskou strategii v oblasti péče. Aby se každému muži a každé ženě mohlo dostat co nejlepší péče a aby každý mohl nalézt co nejlepší životní rovnováhu¹.“

Ursula von der Leyenová, předsedkyně Evropské komise

1. ÚVOD

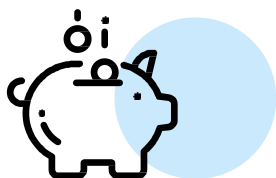
Odhaduje se, že **jeden ze tří** Evropanů má pečovatelské povinnosti a více než **9,1 milionu** osob, převážně ženy, pracuje v odvětví péče.

Péče se týká nás všech. Vytváří strukturu, která drží naši společnost pohromadě a spojuje naše generace. **V průběhu života budeme my i naši blízcí péči potřebovat nebo ji budeme sami poskytovat.**

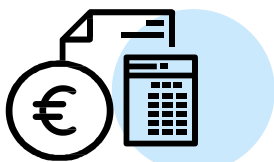
Pandemie COVID-19, která dočasně uzavřela jesle a mateřské školy a měla neúměrný dopad na naše seniory, poukázala na to, jak je z hlediska kontinuity péče důležité disponovat robustními a komplexními službami formální péče. Pandemie odhalila již existující strukturální nedostatky a zdůraznila potřebu zvýšit odolnost našich systémů péče. Měla rovněž významný dopad na problémy v oblasti duševního zdraví a z toho plynoucí potřebu péče, kterou je třeba řešit. To vše má zásadní význam pro dobré životní podmínky příjemců a poskytovatelů péče, účast žen na trhu práce a dosahování rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem.

Vysoce kvalitní pečovatelské služby mají jasný přínos pro všechny věkové kategorie. Děti potřebují péči, aby rozvíjely své kognitivní, jazykové a fyzické schopnosti a dovednosti. Účast na předškolním vzdělávání má pozitivní dopad na vývoj dětí, zlepšuje jejich možnosti uplatnění na trhu práce v pozdějším věku, jejich schopnost vést plnohodnotný život a mít uspokojující profesní uplatnění a pomáhá snižovat riziko chudoby a sociálního vyloučení. Přispívá tak k prolomení bludného kruhu nerovností a znevýhodnění. Kvalitní předškolní vzdělávání a péče podporují zdravý a aktivní životní styl v raném věku, což má pozitivní dopad po celý život až do stáří. Vysoce kvalitní a cenově dostupná dlouhodobá péče zároveň posiluje postavení **starších lidí**, protože jim pomáhá zachovat si svou samostatnost a důstojný život. To je zvlášť důležité v souvislosti s **demografickou změnou**; Evropané totiž žijí déle a zdravěji a poptávka po péči prudce narůstá. Politiky aktivního stárnutí, stejně jako včasná intervence, podpora zdraví a prevence nemocí mohou dále podpořit delší nezávislý, zdravý a aktivní život a oddálit vznik potřeby péče.

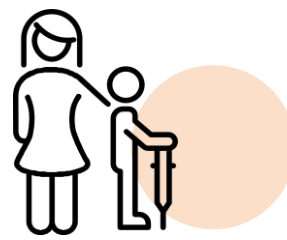
¹ Projev o stavu Unie, 15. září 2021.

Třetina domácností s potřebami dlouhodobé péče nevyužívá služby domácí péče, neboť pro ně nejsou cenově dostupné.

13 % rodičů nevyužívá péči o děti z důvodu jejích nákladů a **11 %** má středně velké nebo velké potíže si tuto péči dovolit. Tyto procentní hodnoty jsou více než dvojnásobné v případě domácností ohrožených chudobou (**28 %**, resp. **27 %**).

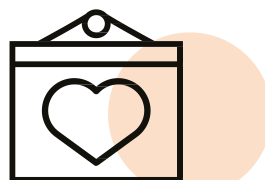

O polovinu dětí s postižením pečují výhradně jejich rodiče.

Navzdory jasným výhodám vysoce kvalitních pečovatelských služeb však tyto služby stále nejsou pro mnoho lidí cenově dostupné, dosažitelné nebo přístupné. Do předškolního vzdělávání a péče je zapojena přibližně třetina dětí mladších tří let a téměř 90 % dětí od tří let do věku povinné školní docházky, přesto však mnoho rodičů nemůže své děti přihlásit, protože tyto služby prostě nejsou k dispozici, nebo jsou příliš drahé. Podobně se nedaří uspokojit potřeby v oblasti osobní péče nebo domácích činností téměř u poloviny osob ve věku nad 65 let, které potřebují dlouhodobou péči. V mnoha případech nejsou pečovatelské služby k dispozici tehdy, když je lidé potřebují, a tam, kde je potřebují, a realitou jsou dlouhé čekací lhůty a složité postupy. Přestože je střední délka života prožitá ve zdraví vyšší než kdykoli dříve, s přibývajícím věkem roste pravděpodobnost, že se u lidí projeví geriatrická křehkost, nemoc nebo postižení, což znamená, že budou potřebovat dlouhodobou péči. Nedostatečné pečovatelské služby a nedostatečná podpora rodin a osobní asistence ohrožují právo mnoha osob se zdravotním postižením na nezávislý život, které je zakotveno v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením.

Pečovatelské povinnosti mají stále především ženy. **7,7 milionu žen** v EU je z důvodu pečovatelských povinností mimo trh práce. To přispívá k rozdílu v zaměstnanosti mužů a žen (11 %), rozdílu v odměňování mužů a žen (13 %) a rozdílu ve výši jejich důchodů (29 %).

Téměř **všechny ženy** v EU (**92 %**) poskytují pravidelně péči a **81 %** poskytuje péči každodenně, ve srovnání s **68 %**, resp. **48 %** mužů.

Nedostatečné pečovatelské služby mají nepřiměřený dopad na ženy, protože doplňkové nebo neformální pečovatelské povinnosti stále spočívají především na nich, což ovlivňuje rovnováhu mezi jejich pracovním a soukromým životem a jejich možností přijmout placenou práci.

To vede ženy k čerpání dlouhodobého pracovního volna z rodinných důvodů, ke zkracování pracovní doby a k předčasnému opuštění trhu práce. Pro mnoho žen to znamená méně kariérních příležitostí a nižší platy a důchody, než mají jejich mužští kolegové. Protože ženy žijí v průměru déle než muži, ale méně často v dobrém zdravotním stavu, potřebují

intenzivnější dlouhodobou péči a po delší dobu. Často si ji však mohou méně dovolit, a to kvůli nerovnostem v odměňování a důchodech, které se celý jejich život hromadily.

Dobré pracovní podmínky v odvětví péče jsou zásadní pro odolnost a atraktivitu tohoto odvětví a pro genderovou rovnost. Ženy tvoří 90 % pracovníků v oblasti péče, často pracují na špatně placených a nejistých pracovních místech. I když se jedná o péči o ty, kteří jsou nám nejdražší, pečovatelská práce je často podhodnocována. Pečovatelé navíc často nemají vyhlídky na kariérní postup a dostupná odborná příprava neodpovídá jejich potřebám v oblasti zvyšování kvalifikace. Vysoký výskyt částečných úvazků v odvětví péče znamená, že mnoho pracovníků má ještě nižší měsíční příjmy. V případě některých zranitelných skupin pečovatelů, jako jsou stálí pečovatelé v cizí domácnosti nebo pracovníci v cizí domácnosti, mohou být pracovní podmínky dokonce vykořisťující.

Mezinárodní organizace práce odhaduje, že každoroční investování **1,1 % HDP** do předškolního vzdělávání a péče a **1,8 % HDP** do dlouhodobé péče by **do roku 2035** vytvořilo v Evropě dalších **26,7 milionu** pracovních míst.

Neadekvátnost systémů péče s sebou nese ekonomické náklady a podkopává potenciál tohoto odvětví vytvářet pracovní místa. Investice do pečovatelských služeb pomáhají většímu počtu žen zapojit se do trhu práce a přinášejí větší příjmy do veřejných rozpočtů.

Tato strategie stanoví plán s cílem zlepšit situaci pečujících osob i příjemců péče. Vyzývá ke zlepšení přístupu ke kvalitním, cenově dostupným a přístupným pečovatelským službám a ke zlepšení pracovních podmínek a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem pečovatelů. Pomůže uskutečnit **zásady přístupu ke kvalitní a cenově dostupné péči v rámci evropského pilíře sociálních práv** a přispěje k dosažení

hlavních cílů v oblasti zaměstnanosti a snižování chudoby do roku 2030 v celé EU, které uvítali vedoucí představitelé EU na summitu v Portu v květnu 2021 a které schválila Evropská rada.

Ústředním bodem této strategie jsou dva návrhy na doporučení Rady: o revizi barcelonských cílů v oblasti předškolního vzdělávání a péče a o přístupu k cenově dostupné vysoce kvalitní dlouhodobé péči. Poskytují politické rámce pro reformy a investice na celostátní, regionální a místní úrovni. Obě doporučení se týkají přiměřenosti, dosažitelnosti a kvality péče i pracovních podmínek pečovatelů. Toto sdělení stanoví další podpůrná opatření na evropské úrovni a vyzývá k přijetí opatření na vnitrostátní úrovni².

Strategie reaguje na výzvy různých zúčastněných stran na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni. Posílení činnosti EU v této oblasti požadují Evropský parlament³, Rada, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, sociální partneři a občanská společnost⁴. Strategie vychází ze zkušeností s barcelonskými cíli v minulém období, zejména reflektuje nedostatečný pokrok při jejich plnění v řadě členských států. Strategie rovněž reaguje na návrh Konference o budoucnosti Evropy⁵ týkající se demografické transformace, jež vyzývá ke kvalitní, cenově dostupné a přístupné dlouhodobé péči, která by odpovídala potřebám příjemců

² Pracovní dokument útvarů Komise připojený k návrhu Komise na doporučení Rady o přístupu k cenově dostupné vysoce kvalitní dlouhodobé péči (SWD(2022) 441) poskytuje podklady pro hlavní výzvy v dotčeném odvětví a konkrétní příklady toho, jak tyto výzvy řešit, a je inspirován opatřeními přijímanými ve všech členských státech EU.

³ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. července 2022 nazvané Směrem ke společným evropským opatřením v oblasti péče (2021/2253(INI)).

⁴ Pracovní dokument útvarů Komise (2022) 440.

⁵ Konference o budoucnosti Evropy, Zpráva o konečném výsledku, květen 2022, návrh 15.

i poskytovatelů péče, a k zajištění kvalitní, cenově dostupné a přístupné péče o děti v celé EU, aby matky a otcové mohli bez obav sladit svůj pracovní a rodinný život.

2. ZLEPŠENÍ PEČOVATELSKÝCH SLUŽEB

V průměru **26,6 %** osob nad 65 let a **39,4 %** osob nad 75 let žijících doma vyžaduje dlouhodobou péči.

Počet všech osob, které potenciálně potřebují dlouhodobou péči v celé Evropské unii, představuje **30,8 milionu** a očekává se, že **do roku 2050** tento počet vzroste o více než 7 milionů na **38,1 milionu osob**.

Pečovatelské služby by měly být rozšířeny tak, aby odpovídaly současným i budoucím potřebám péče. Zvyšování dostupnosti pečovatelských služeb musí jít ruku v ruce se zlepšováním jejich kvality, cenové dostupnosti a přístupnosti.

Kvalita zahrnuje nejen infrastrukturu a služby, ale také interakce a mezilidské vztahy mezi pečovateli a osobami, kterým je péče poskytována.

Služby předškolního vzdělávání a péče musí být vysoce kvalitní, inkluzivní a nesegregované, aby přinášely plný užitek všem dětem. Kromě toho je kvalita klíčem ke zvýšení důvěry rodičů ve služby a k zajištění toho, aby tyto služby přispívaly ke zdravému emocionálnímu rozvoji dítěte a jeho vzdělávání.

Kvalitní dlouhodobá péče podporuje dobré životní podmínky, důstojnost a základní práva příjemců péče, mimo jiné tím, že předchází izolaci, osamělosti a jejich fyzickým a psychickým dopadům a zmírňuje je. K dosažení těchto cílů jsou zapotřebí vysoce kvalitní normy. Ty by se měly vztahovat stejnou měrou na veřejné i soukromé poskytovatele péče a měly by se opírat o silné zajištění kvality, mechanismy prosazování, postupy monitorování a komplexní rámce kvality, které často chybí. Inovativní pečovatelská zařízení, například sdílené bydlení, kde osoby s potřebou dlouhodobé péče sdílejí podpůrné a pečovatelské služby v domácnosti, stejně jako adaptované bydlení nebo vícegenerační domy, mohou podpořit mezigenerační kontakty a solidaritu a zároveň podpořit nezávislý život a sociální interakce, což má pozitivní dopad na dobré životní podmínky osob, které potřebují péči, a na sociální soudržnost. Zařízení péče uzpůsobená změně klimatu mohou rovněž chránit zranitelné osoby, například starší osoby, před meteorologicky náročnými podmínkami, jako jsou vlny veder.

Zlepšení cenové dostupnosti pečovatelských služeb vede ke spravedlivějšímu přístupu k péči. Vysoké náklady jsou jednou z nejvýznamnějších překážek, které rodičům brání v zápisu dětí do zařízení předškolního vzdělávání a péče. Problémem dlouhodobé péče je také její nedostatečná cenová dostupnost, protože sociální ochrana v oblasti dlouhodobé péče je nejednotná a obecně omezená, a proto si péči mnoho lidí nemůže dovolit. Přibližně třetina domácností s potřebou dlouhodobé péče služeb domácí péče nevyužívá, protože si je nemůže dovolit, a mnoho osob, které dlouhodobou péči potřebují, a jejich rodiny musí počítat s vysokými náklady, které jim nikdo neuhradí. V důsledku toho jsou mnozí lidé ohroženi příjmovou chudobou a finančními potížemi, pokud se u nich objeví nutnost dlouhodobé péče.

Zpřístupnit pečovatelské služby znamená umožnit lidem, kteří potřebují péči (a jejich rodinám), aby služeb, které jsou k dispozici, skutečně využívali, a poskytnout jim k tomu prostředky. To bude možná vyžadovat přizpůsobení pečovatelských zařízení tak, aby umožňovala fyzický přístup příjemcům péče a pečovatelům se zdravotním postižením. Opatření v rámci Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 přispějí ke zlepšení kvality a přístupnosti péče a k podpoře nezávislého života a začlenění do společnosti. Zpřístupnění služeb navíc znamená, že u různých pracovních režimů může být nutná péče v netypických hodinách, např. v případě pracovníků na směny nebo nočních pracovníků. Důležitým faktorem je také dostupnost pečovatelských zařízení v přiměřené vzdálenosti a dojezdová vzdálenost u pečovatelských služeb. Existence těchto zařízení na pracovišti nebo v jeho blízkosti může zmírnit logistické problémy rodičů, zejména v případě pracovních míst, kde je nutná fyzická přítomnost na pracovišti. A konečně, těžkopádné administrativní postupy registrace, včetně registrací online, by neměly být překážkou pro rodiče, kteří chtějí své děti zapsat do zařízení předškolního vzdělávání a péče, včetně rodin ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Také příliš složitý postup podávání žádosti o dávky může být neúměrný času a schopnostem lidí, kteří potřebují péči, a ti mohou mít problémy s jeho zvládnutím.

Venkovské a odlehle oblasti a regiony s nízkou hustotou obyvatelstva jsou kvůli velkým vzdálenostem a omezeným možnostem veřejné dopravy **obzvláště postiženy** nedostupností nebo nedostatkem dostupných pečovatelských služeb, a to jak v oblasti předškolního vzdělávání a péče, tak v oblasti dlouhodobé péče. Přístup k možnostem dlouhodobé péče a jejich rozmanitost jsou nedostatečné, což vyvolává obavy v oblasti spravedlnosti. Tradiční volbou mezi možnostmi péče byl výběr mezi neformální péčí (obvykle poskytovanou rodinnými příslušníky nebo přáteli, převážně ženami) a rezidenčními zařízeními. Další možnosti, například domácí péče a komunitní péče, se v různé míře začínají šířit po celé EU.

2.1. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A PÉČE

Zásada 11 evropského pilíře sociálních práv uznává právo dětí na cenově dostupné a kvalitní předškolní vzdělávání a péči. Doporučení Rady o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče⁶ podporuje členské státy v jejich úsilí o zlepšení přístupu k předškolnímu vzdělávání a péči a jejich kvality a vybízí je k přijetí rámce kvality. Strategie EU v oblasti práv dítěte⁷ a evropská záruka pro děti⁸ tvoří nový komplexní politický rámec EU na ochranu práv všech dětí a zajištění přístupu k základním službám pro děti ve zranitelných situacích nebo ze znevýhodněného prostředí. Konkrétně má evropská záruka pro děti zajistit, aby všechny děti v Evropě ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením měly bezplatný a účinný přístup k vysoce kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči. Požaduje od členských států, aby vypracovaly národní akční plány pro realizaci těchto cílů v praxi.

V rámci evropského semestru sleduje EU pokrok v oblasti předškolního vzdělávání a péče, souvislost mezi péčí o děti a účastí žen na trhu práce a pokrok v oblasti sociálního začleňování, zejména dětí ze znevýhodněného prostředí. Podporuje reformy a investice členských států prostřednictvím fondů EU.

V roce 2002 stanovila Evropská rada barcelonské cíle⁹, jejichž úkolem je odstranit překážky pro vstup žen na trh práce zvýšením nabídky péče o děti. Za posledních 20 let

⁶ Doporučení Rady ze dne 22. května 2019, Úř. věst. C 189, 5.6.2019.

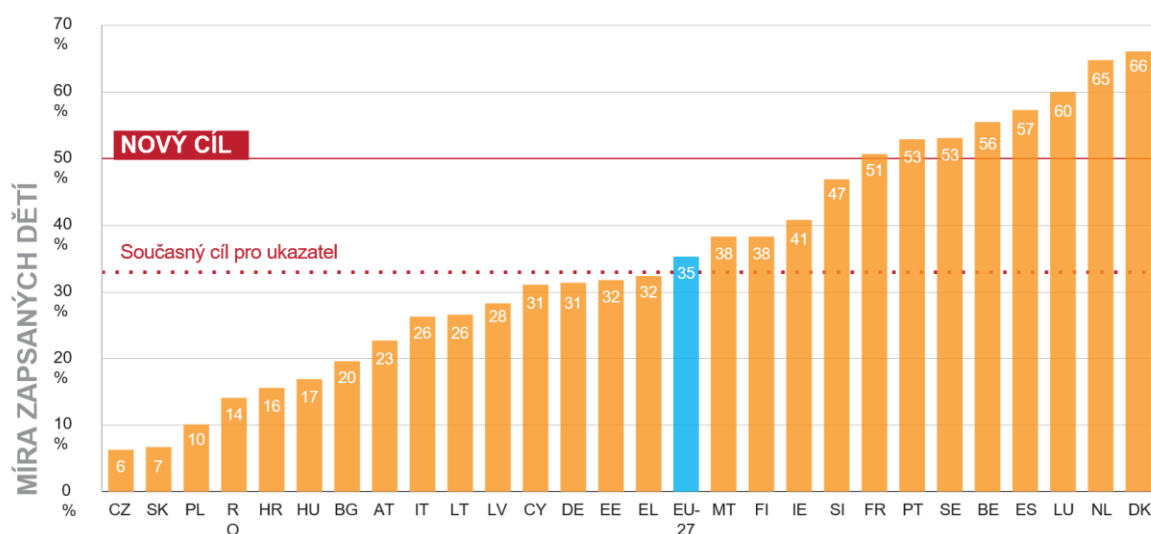
⁷ COM(2021) 142 final.

⁸ Doporučení Rady ze dne 14. června 2021, Úř. věst. C 223, 22.6.2021.

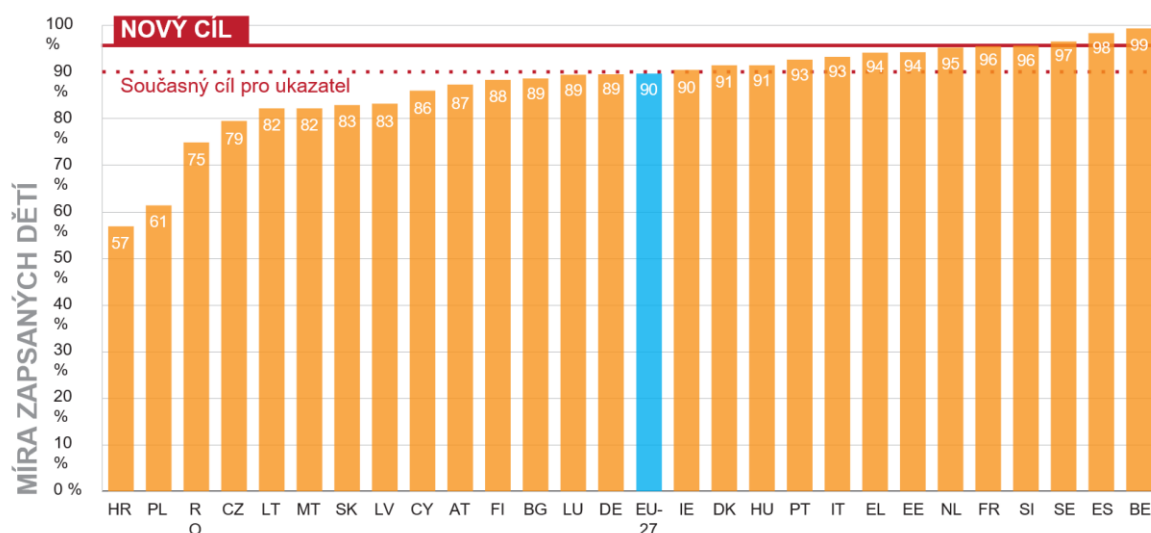
⁹ Zasedání Evropské rady v Barceloně, 15. a 16. března 2002. (2002), SN 100/1/02 REV 1.

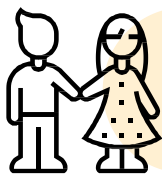
bylo dosaženo značného pokroku a původní cíle byly na úrovni EU v průměru splněny. Mezi jednotlivými členskými státy však přetrvávají velké rozdíly a mnohé z nich stanovených cílů nedosáhly, zejména pokud jde o nejmladší skupinu dětí a děti ze znevýhodněného prostředí. **Komise proto navrhuje revizi barcelonských cílů s cílem stanovit nové ambiciózní, ale realistické cíle a podpořit vzestupnou konvergenci v celé EU, přičemž zajistí, aby bylo ve všech členských státech a regionech dosaženo skutečného pokroku.**

Graf 1: Míra zapojení dětí mladších 3 let do předškolního vzdělávání a péče (současný cíl 33 %, údaje EU-SILC za rok 2019)

Graf 2: Míra zapojení dětí starších 3 let do předškolního vzdělávání a péče (současný cíl 90 %, údaje EU-SILC za rok 2019)

Revidované barcelonské cíle:

alespoň **50 %** dětí do tří let a alespoň **96 %** dětí od 3 let do věku povinné školní docházky by se mělo účastnit předškolního vzdělávání a péče.

Zvýšení podílu dětí do 3 let účastnících se předškolního vzdělávání a péče na 50 %

by vedlo k výraznému nárůstu počtu pracujících matek (v rozpětí **od 2 % do 32 %**, v závislosti na tom, jak blízko je země tomuto cíli **50 %**, na poptávce po práci a na míře zaměstnanosti žen v zemi).

Navrhovaná revize barcelonských cílů přináší nové rozměry: 1) účast dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením a **2)** časová intenzita účasti v předškolním vzdělávání a péči (tj. počet hodin strávených v zařízení za týden).

Tyto nové aspekty jsou důležité zejména pro **děti ve zranitelných situacích** nebo ze znevýhodněného prostředí a pro jejich rodiny. Patří sem zejména děti se zdravotním postižením, děti ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením, děti z rodin bez domova, romské děti¹⁰ a děti z menšinových skupin, děti přistěhovaleckého původu, děti uprchlíků a děti prchající před ozbrojenými konflikty. Podpora účasti na předškolním vzdělávání a péči je v nejlepším zájmu dítěte z hlediska jeho budoucích životních výsledků, podpory sociálního začlenění a prolomení bludného kruhu znevýhodnění. Matky v domácnostech s nízkými příjmy mohou současně čelit větším překážkám při hledání zaměstnání, pokud mají nízkou nebo zastaralou úroveň odborných dovedností či zkušeností. Mohou se také potýkat s překážkami, které je odrážejí od (opětovného) nástupu do zaměstnání, jako jsou relativně vysoké náklady na péči o děti a možná demotivace kvůli systému daňových výhod. Pokud se podpoří více dětí z nízkopříjmových domácností, aby se účastnily předškolního vzdělávání a péče, může mít proto příznivý dopad i na návrat jejich matek do zaměstnání.

Předškolní vzdělávání a péče by měly být poskytovány v **dostatečném počtu hodin**, aby se rodiče, zejména matky, mohli smysluplně zapojit do placené práce. Velmi nízká intenzita předškolního vzdělávání a péče nevytváří příznivé podmínky pro silné spojení s trhem práce. Pokrok v poskytování předškolního vzdělávání a péče v členských státech je proto třeba posuzovat jak s ohledem na celkovou účast, tak na počet hodin péče o děti, neboť zdůrazňují různé aspekty.

Jedním ze způsobů, jak zajistit adekvátní poskytování předškolního vzdělávání a péče, je zavedení příslušného právního nároku, kterým veřejné orgány zaručují všem dětem, jejichž rodiče o to požádají, místo v zařízení předškolního vzdělávání a péče. Ve většině členských států takový právní nárok existuje, ale věk, od kterého má dítě místo zaručeno, se značně liší. V ideálním případě by neměla existovat žádná proluka mezi

27 % dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením ve věku do 2 let bylo v roce 2019 přijato do předškolního vzdělávání a péče v EU. To je **podstatně méně než celkový průměr**, který činí **35 %**.

Pokud jde o dostupnost služeb, rozdíly existují jednak mezi členskými státy, jednak také mezi venkovskými či odlehlými oblastmi a městy.

¹⁰ COM(2020) 620 final ze dne 7. října 2020, Úř. věst. 2021 C 93/01.

koncem náležitě placeného pracovního volna z rodinných důvodů a právním nárokem na místo v zařízení předškolního vzdělávání a péče.

Povinnosti péče o děti nekončí jejich nástupem do základní školy. Tam, kde pracovní doba rodičů není slučitelná s dobou školní docházky, hraje pro děti důležitou roli cenově dostupná a kvalitní mimoškolní péče. Ta by mohla zahrnovat další podpůrné služby, například pomoc s domácími úkoly, zejména pro děti ze znevýhodněného prostředí. Kromě toho by děti měly vyrůstat, hrát si a stýkat se v prostředí, které podporuje všestranně zdravý životní styl.

Spolu s touto strategií Komise předkládá návrh doporučení Rady týkající se revize barcelonských cílů, v němž vyzývá členské státy, aby:

- do roku 2030 splnily revidované cíle pro účast v předškolním vzdělávání a péči: alespoň 50 % dětí mladších tří let a – v souladu s cílem Evropského prostoru vzdělávání – alespoň 96 % dětí od tří let do věku povinné školní docházky by se mělo účastnit předškolního vzdělávání a péče,*
- zajistily dostatečný počet hodin předškolního vzdělávání a péče, aby se rodiče mohli smysluplně zapojit do placené práce,*
- odstranily rozdíl mezi účastí dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v předškolním vzdělávání a péči a celkovou populací dětí,*
- přijaly opatření ke zlepšení kvality, přístupnosti a cenové dostupnosti inkluzivního předškolního vzdělávání a péče pro všechny děti a zavedly právní nárok na předškolní vzdělávání a péči s přihlédnutím k dostupnosti a délce náležitě placeného pracovního volna z rodinných důvodů,*
- zlepšily pracovní podmínky zaměstnanců v oblasti předškolního vzdělávání a péče a zároveň přijaly opatření ke zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem rodičů a k odstranění genderových rozdílů v poskytování péče.*

Komise bude:

- dále významně podporovat členské státy v jejich individuálním úsilí o navrhování a provádění reformy v oblasti předškolního vzdělávání a péče prostřednictvím strategického rámce Evropského vzdělávacího prostoru a Nástroje pro technickou podporu, včetně zajištění přístupnosti, cenové dostupnosti, kvality a inkluzivnosti předškolního vzdělávání a péče a rozvoje spolehlivých systémů sledování a hodnocení. Během evropského semestru bude nadále sledovat a řídit činnost členských států v této oblasti prostřednictvím cílených analýz a podpory a prosazováním a usnadňováním výměny osvědčených postupů, vzájemného učení a činností v oblasti budování technických kapacit.*

2.2. DLOUHODOBÁ PÉČE

Základem pro společnou strategickou vizi dlouhodobé péče v EU je několik nástrojů a iniciativ na úrovni EU. Listina základních práv EU uznává právo starších lidí na důstojný a nezávislý život a na účast na společenském a kulturním životě. Zakotvuje právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit nezávislost, sociální a profesní začlenění těchto osob a jejich účast na životě společnosti. Zásada 18 Evropského pilíře

sociálních práv stanoví právo na přístup ke kvalitní a cenově dostupné dlouhodobé péči, zejména k domácí péči a ke komunitním službám. Komise pomáhá členským státům řešit problémy dlouhodobé péče prostřednictvím společné analytické práce, výměny osvědčených postupů a vzájemného učení. Sleduje vývoj politik během evropského semestru a podporuje reformy a investice prostřednictvím finančních prostředků EU.

Je však zapotřebí cílenější akce EU, která by byla stimulem pro reformu politiky. Služby dlouhodobé péče často neodpovídají potřebám, jsou cenově nedostupné a nedodržují vysoké úrovně kvality. Kromě toho přetrvávají významné problémy, pokud jde o zajištění dodržování zásad rovnosti, svobody volby, práva na nezávislý život a zákazu všech forem segregace osob s potřebou dlouhodobé péče. Pracovní podmínky v odvětví péče jsou náročné a mzdy nízké, což částečně vysvětluje nedostatek zaměstnanců v tomto odvětví. S cílem pomoci překonat tyto strukturální nedostatky Komise navrhuje doporučení Rady, které stanoví komplexní politický rámec pro řízení investic a reform v oblasti dlouhodobé péče a několik dalších podpůrných opatření.

*Spolu s touto strategií Komise předkládá **návrh doporučení Rady o dlouhodobé péči**, který vyzývá členské státy, aby přijaly opatření k řešení společných problémů v oblasti dlouhodobé péče. Návrh doporučení zejména:*

- vyzývá členské státy, aby posílily sociální ochranu v oblasti dlouhodobé péče a zlepšily přiměřenost, dostupnost a přístupnost služeb dlouhodobé péče,*
- předkládá soubor zásad kvality a pokynů pro zajištění kvality, které vycházejí z předchozí práce Výboru pro sociální ochranu v této oblasti,*
- vyzývá k opatřením na zlepšení pracovních podmínek a možností prohlubování dovedností a změny kvalifikace v odvětví péče a zároveň zdůrazňuje významný přínos neformálních pečovatelských pracovníků a potřebu jejich podpory,*
- stanoví několik zásad řádné správy politik a udržitelného financování.*

Je zapotřebí strategický a integrovaný přístup k péči. Často chybí přístupy zaměřené na člověka a podporující nezávislý život, přičemž na tento stav má další negativní vliv nedostatečné propojení dlouhodobé péče a zdravotní péče nebo neformální péče, domácí péče, komunitní a rezidenční péče. Zaměření na člověka znamená nabídku takového výběru služeb, které jsou v souladu s potřebami lidí, a zlepšení přechodu od ústavní péče k domácí péči a ke komunitním službám. Služby dlouhodobé péče, které jsou dobře integrovány se zdravotní péčí a poskytují kvalitní řešení péče, včetně pro osoby v paliativní péči, zlepšují kvalitu života a výsledky v oblasti zdraví a mohou podpořit nákladovou efektivitu a pomoci snížit zatížení nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Cílená odborná pomoc může členským státům pomoci navrhnout a zavést integrované přístupy k péči, které budou přínosem jak pro systémy dlouhodobé péče, tak pro systémy zdravotní péče.

Digitální transformace nabízí rovněž řadu příležitostí. Ačkoli technologie nemohou a neměly by nahradit styk mezi lidmi, který je základem pečovatelské práce, inovativní digitální řešení, například informační a komunikační technologie, asistenční technologie, péče na dálku,

Očekávalo se, že globální trh s řešeními IKT pro **monitorování zdravotní péče v domácnostech** vzroste z téměř **11 bilionů EUR** v roce **2016** na přibližně **32 bilionů EUR** do roku **2021**, zatímco hodnota evropského trhu s roboty a jinými zařízeními poskytujícími pomoc starším osobám se odhaduje na asi 13 milionů v roce 2016, s jasnou perspektivou dalšího růstu.

zdravotní péče na dálku, umělá inteligence a robotika mohou zlepšit přístup k vysoce kvalitním a cenově dostupným pečovatelským službám a napomoci nezávislému životu. Mají také potenciál zvýšit produktivitu práce v tomto odvětví tím, že převezmou některé namáhavé nebo nebezpečné úkoly pečovatелů, zlepší správu případů a bezpečnost a ochranu zdraví při práci, pomohou při monitorování příjemců péče na dálku a usnadní odbornou přípravu a nábor pečovatелů. Investice do těchto technologií musí být doprovázeny investicemi do digitálních dovedností, odstraňováním překážek v přístupu pro osoby se zdravotním postižením a zlepšováním připojení ve venkovských a odlehlých oblastech.

Komise podporuje širokou škálu výzkumu a inovací v oblasti digitálních nástrojů pro aktivní a zdravý životní styl a v oblasti integrované péče zaměřené na člověka. Evropské politiky podporují digitální transformaci, včetně digitalizace

veřejných služeb, prostřednictvím evropské digitální dekády a digitálních veřejných služeb, které jsou inkluzivní a přístupné osobám se zdravotním postižením. Cílem návrhu na zřízení evropského prostoru pro zdravotní data¹¹ je umožnit jednotlivcům sdílet své vlastní údaje o zdravotním stavu s poskytovateli péče, které si sami vyberou, a to za účelem lepšího poskytování zdravotní péče. Přestože existuje řada úspěšných postupů a inovace v tomto odvětví neustále rostou, je pro rozšíření využívání inovativních technologií a digitálních řešení v oblasti péče zapotřebí zavést rámec, který pomůže předávat osvědčené postupy.

Politické reformy lze podpořit také mezinárodní spoluprací. Pandemie COVID-19 a demografické výzvy zařadily dlouhodobou péči na přední místo v celosvětové politické agendě. Mezinárodně dostupné odborné znalosti mohou posílit rozvoj politiky založené na prokázaných faktech i na úrovni EU. Globální výzva Mezinárodní organizace práce (MOP) z roku 2021 k opatřením pro inkluzivní, udržitelné a odolné oživení po krizi COVID-19, které bude zaměřeno na člověka, podtrhla významné příležitosti pro důstojnou práci v oblasti pečovatelských služeb. Zdůraznila potřebu investovat do odvětví péče, řešit otázku nedostatečných zdrojů a zlepšit pracovní podmínky. Práce MOP v oblasti sociální ochrany a pracovních podmínek pečovatелů, včetně pracovníků v cizí domácnosti a stálých pečovatелů v cizí domácnosti, poskytuje dobrý analytický základ pro přehled o problémech v tomto odvětví na celém světě a o příslušných mezinárodních normách. Integrovaná péče a dlouhodobá péče jsou také jádrem opatření, která zavádí Světová zdravotnická organizace (WHO) v rámci iniciativy OSN s názvem Desetiletí zdravého stárnutí. Úzká koordinace mezi členskými státy může pomoci zvýšit dopad těchto iniciativ a zajistit EU významnější roli při řešení globálních demografických problémů. Komisi podporovaná analytická práce Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která se týká měření účinnosti sociální ochrany, může rovněž pomoci při tvorbě správné politiky v oblasti zvyšování sociální ochrany v oblasti dlouhodobé péče.

Komise:

– nabídne členským státům přímou technickou podporu z *Nástroje pro technickou podporu v rámci nového stěžejního projektu s názvem „K integrované péči zaměřené na člověka“*. Cílem této podpory je usnadnit reformy v souladu s návrhem doporučení Rady o přístupu k vysoce

¹¹ COM(2022) 197 final.

kvalitní a cenově dostupné dlouhodobé péči. Tato stěžejní iniciativa pomůže členským státům na jejich žádost navrhnout a provést reformy zaměřené na posílení koordinace mezi zdravotní, sociální a dlouhodobou péčí a integraci různých úrovní poskytování péče tím, že do středobodu služeb postaví člověka s cílem zajistit lepší přístup a vyšší kvalitu péče v každé fázi života,

– bude financovat v rámci připravovaného **partnerství Horizont Evropa „Transformace systémů zdravotnictví a péče“** znalostní centrum pro inovativní technologie a/nebo digitální řešení v oblasti zajišťování zdraví a zdravotní péče. Centrum bude podporovat hodnocení a přenositelnost osvědčených postupů a bude fungovat jako fórum pro budování komunity a výměnu zkušeností. Kromě toho bude v rámci programů Horizont Evropa a Digitální Evropa k dispozici financování výzkumu a inovací v oblasti péče zaměřené na člověka a zavádění digitálních řešení,

– naváže **strategické partnerství se Světovou zdravotnickou organizací** s cílem poskytovat podporu pro jednotlivé země při navrhování a provádění politických opatření pro vysoce kvalitní dlouhodobou péči, a to i prostřednictvím integrovaných pečovatelských služeb. Tyto služby budou doplněny otevřenou databází znalostí a podporou mezioborových výměn zúčastněných stran.

Komise vyzývá:

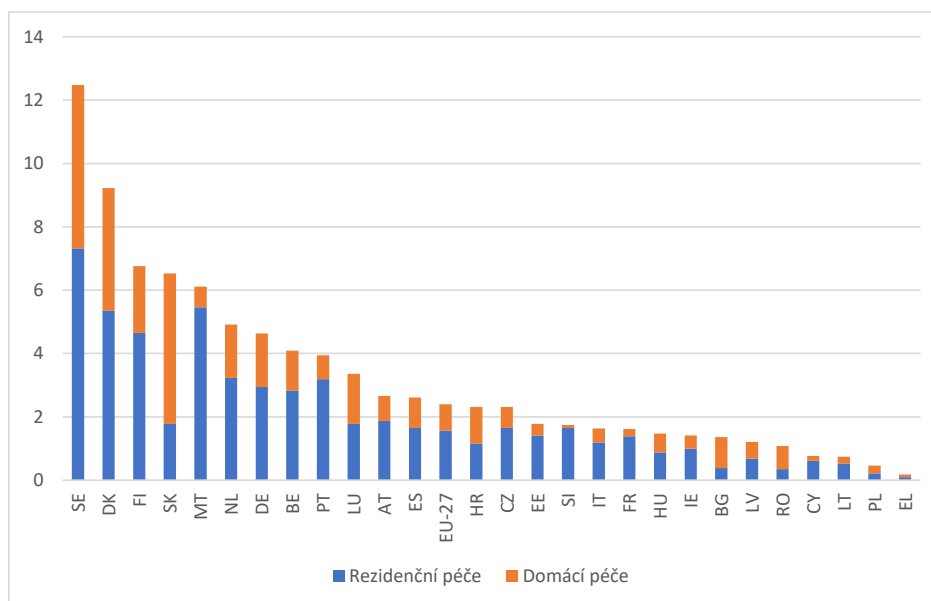
– členské státy, sociální partnery a občanskou společnost, aby při navrhování, provádění a sledování politik a souvisejícího financování péče **využily potenciál digitálních řešení a začlenily je do běžných činností.**

3. ZVÝŠENÍ ODOLNOSTI A GENDEROVÉ VYVÁŽENOSTI V ODVĚTVÍ PÉČE

3.1. ZLEPŠENÍ PRACOVNÍCH PODMÍNEK V ODVĚTVÍ PÉČE

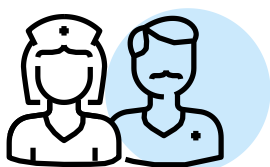
Odvětví péče má vysoký potenciál vytvářet další pracovní místa, zejména v důsledku stárnutí populace. Aby bylo zachováno pokrytí dlouhodobou péčí na stejné úrovni jako nyní, muselo by do roku 2050 přibýt více než 1,6 milionu pracovníků dlouhodobé péče. Aby bylo možné reagovat na rostoucí poptávku po péči, musí si toto odvětví nejen udržet stávající zaměstnance, ale také přilákat další pracovníky s odpovídajícími dovednostmi.

Graf 3: Počet (ekvivalent plného pracovního úvazku) pracovníků dlouhodobé péče na 100 osob starších 65 let, rok 2019

Zdroj: Průzkum pracovních sil v EU, 2019: Barslund, M. a kol., 2021.

Nedostatek pracovních sil v EU však stále výraznější, a to i v kontextu oživení trhu práce po pandemii. Odráží strukturální problémy, jako je stárnutí, souběžný přechod k digitalizaci a boj s klimatickou krizí, špatné pracovní podmínky v některých odvětvích a profesích a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Odvětví péče je nedostatkem pracovních sil obzvláště postiženo, a to kvůli často obtížným pracovním podmínkám a nízkým mzdám.

Mezi 19 profesí, v nichž je v řadě členských států EU **výrazný nedostatek pracovníků**, patřilo v roce 2021 povolání **profesionálního ošetřovatele**, pomocného ošetřovatele a pracovníka domácí osobní péče.

Řada členských států se s **nedostatkem pracovních sil v tomto odvětví již potýká**, přičemž jedna ze šesti nabídek zaměstnání se týká dlouhodobé péče.

Vzhledem k tomu, že odvětví péče je jedním z nejvíce genderově segregovaných odvětví, může přilákání rozmanitější pracovní síly, zejména nábor většího počtu mužů, pomoci tuto segregaci na trhu práce snížit a bojovat proti genderovým stereotypům na všech úrovních péče. Potenciál pro vytváření pracovních míst je sice vyšší ve venkovských oblastech, kde je obyvatelstvo v průměru starší, ale zároveň je zde výraznější nedostatek pracovních sil, protože populace v produktivním věku je nižší a zejména ženy mají tendenci se vystěhovávat¹².

Lepší pracovní podmínky a mzdy podpořené silným sociálním dialogem, vzděláváním a odbornou přípravou zvýší atraktivitu pracovních míst v oblasti péče. Pracovníci dlouhodobé péče a pracovníci v předškolním vzdělávání a péči by měli mít možnost účinně uplatňovat svá sociální a pracovněprávní práva bez ohledu na druh zaměstnání nebo na to, zda

¹² Viz SWD(2021) 167 final.

jsou zaměstnanci, nebo samostatně výdělečně činnými osobami, a to i ti, kteří pracují prostřednictvím digitálních pracovních platforem. Poskytnutím příležitostí k profesnímu rozvoji pečovatelských prostřednictvím změny kvalifikace a prohlubování dovedností se pomáhá zvýšit odolnost odvětví vůči neočekávaným otřesům, jako je pandemie COVID-19, a pečovatelé mohou rychleji postupovat v kariéře. Lepší pracovní podmínky také pomohou přilákat do této profese více lidí, včetně mužů, čímž se v tomto odvětví zlepší genderová rovnováha.

Pečovatelé jsou pro uspokojení potřeb společnosti v oblasti péče nezbytní, ale jejich práce je podhodnocena. Pandemie COVID-19 ukázala nesoulad mezi výší odměny a zásadní hodnotou pečovatelské práce. Nízké odměňování může souviset také s genderovými stereotypy, které interpersonální dovednosti potřebné pro péči, jako je komunikace, empatie nebo spolupráce, považují za dovednosti, které jsou pro ženy přirozené, a proto nejsou náležitě zohledněny v ekonomické hodnotě jejich práce¹³. Problémy spojené s cenovou dostupností péče mohou vytvářet tlak na snižování mezd. Vzhledem k velkému podílu žen pracujících v tomto odvětví by zvýšení mezd mohlo přispět ke snížení celkových rozdílů v odměňování žen a mužů, a tedy i rozdílů v důchodech.

Odvětví péče potřebuje lepší postupy sociálního dialogu na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Sociální služby, včetně předškolního vzdělávání a péče a dlouhodobé péče, představují rozsáhlé hospodářské odvětví. Z různých důvodů, včetně převažujícího nepravdělného zaměstnávání v tomto odvětví, však v mnoha členských státech není velká část pracovníků dlouhodobé péče zastoupena v sociálním dialogu. To může vytvářet začarovaný kruh, kdy nepříznivé pracovní podmínky a nízké mzdy vedou k vysoké fluktuaci pečovatelských pracovníků, což posléze vede k nižšímu zastoupení těchto pracovníků a nedostatečnému tlaku na zlepšení pracovních podmínek. Problémy s pracovní silou v odvětví péče může pomoci řešit účinný sociální dialog a kolektivní vyjednávání, a to i na úrovni EU.

Ke zlepšení situace pečovatelských pracovníků přispívají i další iniciativy EU. Velký potenciál, pokud jde o podporu prohlubování dovedností a změny kvalifikací v odvětví péče, má Evropská agenda dovedností¹⁴, zejména prostřednictvím partnerství v rámci Paktu pro dovednosti. Přínosem pro pečovatelské pracovníky v celé EU jsou právní předpisy EU o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách¹⁵ a minimálních mzdách. Strategický rámec EU pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci na období 2021–2027¹⁶ stanoví opatření ke zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků. V návaznosti na doporučení Rady o přístupu k sociální ochraně¹⁷ se členské státy zavázaly rozšířit přístup k systémům sociální ochrany na pracovníky v nestandardních formách zaměstnání, včetně osob pracujících na částečný úvazek. Komise rovněž předložila legislativní návrhy na zlepšení pracovních podmínek v rámci práce prostřednictvím platforem¹⁸ a posílení transparentnosti odměňování¹⁹, které by po přijetí Evropským parlamentem a Radou mohly přispět ke zlepšení pracovních podmínek v tomto odvětví.

Nicméně nedávné zprávy a pandemie COVID-19 upozornily na obtížné pracovní podmínky v odvětví dlouhodobé péče. Pečovatelé jsou pravidelně vystavováni rizikům pro tělesné i duševní zdraví. Problematické sociální chování, včetně verbálního a fyzického násilí,

¹³ Viz SWD(2021) 41 final.

¹⁴ COM/2020/274 final.

¹⁵ Směrnice (EU) 2019/1152 ze dne 20. června 2019.

¹⁶ COM(2021) 323 final.

¹⁷ 2019/C 387/01.

¹⁸ Viz COM/2021/762 final.

¹⁹ Viz COM/2021/93 final.

šikany a sexuálního obtěžování, je častým problémem, zejména v případě pracovníků dlouhodobé péče. Atypické smlouvy a neustálé rozšiřování práce prostřednictvím platform hraje v odvětví péče stále významnější roli. Přináší to s sebou problémy, například omezený přístup pracovníků k sociální ochraně, pracovním právům a odpovídající bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Pokud jde o pracovní podmínky v odvětví dlouhodobé péče, je třeba důkladně přezkoumat nedostatky týkající se prosazování v právním rámci EU. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 190 spolu s doprovodným doporučením č. 206 tvoří mezinárodní rámec pro prevenci, nápravu a odstranění násilí a obtěžování ve světě práce. Vzhledem k tomu, že subjekty sociální ekonomiky jsou důležitými poskytovateli služeb dlouhodobé péče a jejího participativního modelu řízení, existuje zde prostor pro hlubší výzkum přínosu sociální ekonomiky ke zlepšení pracovních podmínek v odvětví péče.

Rozsah platformové ekonomiky EU v odvětví služeb v domácnosti a domácí péče vzrostl z **0,8 bilionu EUR v roce 2016 na 1,5 bilionu EUR v roce 2020** a očekává se, že co do velikosti dále poroste.

Pracovníci v cizí domácnosti, mezi nimiž je mnoho žen a často mají přistěhovalecký původ, mají jedny z nejhorších pracovních podmínek v rámci pracovních sil v oblasti dlouhodobé péče. Často vykonávají nehlášenou práci nebo pracují jako osoby falešně samostatně výdělečně činné, pobírají velmi nízké mzdy a někdy jim jsou upírána základní pracovní práva, jako je přiměřená doba odpočinku a mzda. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 189 stanoví normy pro důstojné pracovní podmínky pracovníků v cizí domácnosti, včetně stálých pečovatelů v cizí domácnosti, ale její ratifikace se opožděje – ratifikovalo ji pouze osm členských států EU.

Komise:

- bude společně se sociálními partnery pokračovat ve zkoumání možností zavedení **nového odvětvového sociálního dialogu pro sociální služby na úrovni EU,**
- navrhne **zvýšení podpory budování kapacit pro sociální dialog na vnitrostátní úrovni v odvětví péče prostřednictvím výzev k předkládání návrhů v oblasti sociálního dialogu a financování z Evropského sociálního fondu+,**
- bude financovat projekty v rámci programu Občané, rovnost, práva a hodnoty s cílem určit **kritéria pro posouzení sociální a ekonomické hodnoty práce v různých odvětvích, včetně odvětví péče,**
- ve spolupráci s decentralizovanými agenturami EU **přezkoumá uplatňování norem EU upravujících pracovní podmínky, včetně podmínek pro stálé pečovatele v cizí domácnosti.** Přezkum bude vycházet z připravované analýzy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v odvětví zdravotní a dlouhodobé péče. Závěry přezkumu budou podkladem pro diskusi a podpoří lepší prosazování na vnitrostátní úrovni a případně budou podpořeny pokyny pro zlepšení pracovních podmínek v odvětví dlouhodobé péče,
- využije všech možností financování výzkumu v rámci programu Horizont Evropa v oblasti pracovních podmínek v sociální ekonomice, včetně odvětví péče.

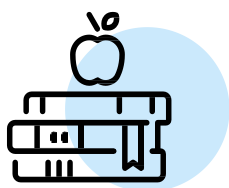
Komise vyzývá:

- členské státy a sociální partnery na úrovni EU a členských států, aby **podporovali účinný sociální dialog a uzavírali kolektivní smlouvy pro odvětví péče s cílem zajistit pečovatelům spravedlivé pracovní podmínky a odpovídající mzdy,**
- členské státy, aby **řešily nedostatky v provádění a prosazování pracovního práva EU a acquis v oblasti pracovních podmínek v odvětví péče a aby ratifikovaly a prováděly Úmluvu**

Mezinárodní organizace práce č. 189 o pracovnících v cizí domácnosti. Vyzývá rovněž členské státy, aby přijaly opatření k formalizaci a regulaci specifické situace pracovníků v cizí domácnosti a stálých pečovatелů v cizí domácnosti,

– členské státy, aby se v odvětví péče zabývaly **riziky na pracovišti spojenými s násilím a obtěžováním** a přijaly rozhodnutí Rady, kterým se členské státy zmocňují k ratifikaci Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 190 o násilí a obtěžování ve světě práce.

Legální migrace může být hlavní hnací silou při řešení nedostatku pracovních sil. Již dnes pracuje v odvětví péče mnoho lidí ze zemí mimo EU. Pečovatelé z řad migrantů však často vykonávají nehlášenou práci nebo pracují v nejistých podmínkách. Sdělení „Přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU“²⁰ zdůrazňuje, že udržitelné a legální způsoby pro migraci ze zemí mimo EU za prací v odvětví péče by mohly poskytnout příležitost jak pečovatелům z řad migrantů, aby začali pracovní kariéru v EU, tak zemím EU, aby pomohly uspokojit jejich poptávku po pracovních místech. Tyto příležitosti mohou být cenné i pro osoby, které přechází před ruskou agresí na Ukrajině, zejména pro zkušené pečovatele, kteří si během svého pobytu v EU chtějí najít zaměstnání. Je třeba posoudit, zda a do jaké míry by nástroje EU mohly pomoci zlepšit přijímání pečovatелů z řad migrantů do EU, a to ke vzájemnému prospěchu všech členských států i zemí původu, a zároveň zajistit etický nábor migrantů.

Čtvrtina pracovníků dlouhodobé péče má pocit, že **potřebuje další odbornou přípravu**, aby dobře zvládala své povinnosti.

Možnosti prohlubování dovedností a změny kvalifikace zvýší atraktivitu a kvalitu pečovatelské práce. Pro dosažení kvalitnějšího poskytování péče a snížení fluktuace zaměstnanců bude nutné zajistit, aby se všichni pracovníci v oblasti péče mohli účastnit jak kvalitního počátečního vzdělávání a odborné přípravy, tak i programů dalšího profesního rozvoje v průběhu své kariéry. Většina pracovníků dlouhodobé péče má střední úroveň kvalifikace, přičemž požadované dovednosti se neustále vyvíjejí a jsou stále složitější. Odvětví potřebuje pracovníky s interpersonálními dovednostmi, digitálními dovednostmi a specializovanými znalostmi (např. o určitých typech onemocnění,

jako jsou Alzheimerova choroba nebo chronická onemocnění, nebo o metodách diagnostiky a léčby, např. prostřednictvím péče na dálku).

Komise:

– do konce roku 2022 zahájí studii **mapující současné podmínky přijímání a práva pracovníků dlouhodobé péče ze zemí mimo EU** v členských státech. Komise rovněž prozkoumá přidanou hodnotu a proveditelnost rozvoje **programů na úrovni EU pro přilákání pečovatелů**, přičemž zohlední etický rozměr těchto programů, jak je uvedeno v iniciativě „Přilákání kvalifikovaných a talentovaných pracovníků do EU“. Partnerství pro talentované pracovníky by se mohla zároveň rozvíjet v několika hospodářských odvětvích, včetně dlouhodobé péče, a to na základě poptávky, přičemž je třeba mít na paměti rizika odlivu mozků,

– bude propagovat **příležitosti, které mají pracovníci v oblasti předškolního vzdělávání a péče** v rámci programů Erasmus+ k neustálému rozvoji svých profesních kompetencí, a to

²⁰ COM(2022) 657 final.

prostřednictvím tvorby programů předškolního vzdělávání a péče, inovativních výukových metod a nových materiálů na podporu učení dětí,

– podpoří vytvoření **partnerství pro dovednosti v rámci Paktu pro dovednosti** v odvětví dlouhodobé péče. Toto partnerství by mělo zahrnovat digitální dovednosti a rozvoj odpovídajících osnov odborné přípravy a vzdělávání v kontextu Evropské agendy dovedností a mělo by vycházet ze synergií s rozsáhlými partnerstvími v příslušných odvětvích (např. zdravotnictví, místní a sociální služby). Výzvy v rámci programu Erasmus+ podpoří odvětvovou spolupráci v oblasti dlouhodobé péče (např. Aliance pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností),

– podnikne konkrétní kroky v oblasti **digitálních dovedností v odvětví zdravotnictví a péče**: v rámci programu Digitální Evropa vyhlásí výzvy k předkládání návrhů na magisterské kurzy a krátkodobou odbornou přípravu a v rámci pracovního programu EU4Health poskytne možnosti odborné přípravy pro **zdravotnické pracovníky, včetně zdravotních sester**,

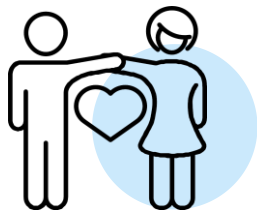
– v úzké spolupráci se střediskem CEDEFOP bude předkládat **informace o současných a budoucích potřebách a trendech v oblasti dovedností** v odvětví dlouhodobé péče. Tato práce by měla vycházet z inovativního online nástroje pro analýzu pracovních nabídek a kvalifikačních požadavků v Evropě (Skills-OVATE) Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání CEDEFOP a ze souboru nástrojů pro analýzu trhu práce.

Komise vyzývá:

– členské státy a sociální partnery na úrovni EU a členských států, aby v souladu s Evropskou agendou dovedností a jejími opatřeními, zejména s Paktem pro dovednosti, přijali opatření k usnadnění **prohlubování dovedností a změny kvalifikace pečovateli**.

3.2. LEPŠÍ ROVNOVÁHA MEZI PRACOVNÍMI A PEČOVATELSKÝMI POVINNOSTMI

Investice do odvětví péče by pomohly zajistit, aby neformální péče byla volbou, nikoli nutností. Péče o naše blízké má vysokou společenskou a ekonomickou hodnotu. Jako příklad lze uvést hodnotu hodin dlouhodobé péče poskytované neformálními pečovateli, která je odhadem o přibližně 2,5 % HDP EU vyšší než veřejné výdaje na dlouhodobou péči. Kromě toho by lidé s pečovatelskými povinnostmi měli mít možnost volby, do jaké míry chtějí kombinovat péči s placenou prací. Proto by měli mít přístup ke službám, které jim umožní skloubit jejich pečovatelské povinnosti s profesním životem.

Odhaduje se, že v celé EU v průměru **52 milionů osob** poskytuje každý týden **neformální dlouhodobou péči** rodinným členům nebo přátelům, což představuje téměř **80 % poskytovatelů dlouhodobé péče**.

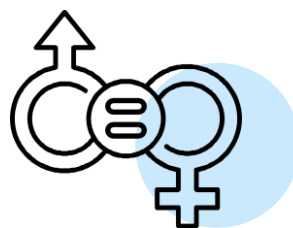
Poskytování péče má pro neformální pečovatele závažné důsledky, včetně nepříznivého dopadu na jejich současné a budoucí příjmy a duševní zdraví. Většinu péče poskytují ženy. Často kvůli tomu přizpůsobují svůj pracovní režim pečovatelským povinnostem, mimo jiné tak, že přerušují kariéru, pracují na částečný úvazek nebo zcela a předčasně opouštějí trh práce. Zvláště náročné to je pro rodiče samoživitele, z nichž převážnou většinu tvoří ženy. Někteří z nich jsou vystaveni dvojí zátěži, neboť musí pečovat o děti a zároveň i o další závislé rodinné příslušníky. V roce 2019, ještě před pandemií, přibližně každá třetí (32,6 %) žena ve věku 25–49 mimo pracovní sílu uvedla, že hlavním důvodem, proč nehledá zaměstnání, jsou pečovatelské povinnosti, v porovnání se 7,6 % ekonomicky neaktivních mužů.

Pečovateľské služby jsou nezbytné, aby lidé mohli skloubit práci a pečovateľské povinnosti, ale samy o sobě nestačí. Proto zásada 9 Evropského pilíře sociálních práv stanoví, že rodiče a osoby s pečovateľskými povinnostmi mají právo na vhodnou dovolenou, pružné uspořádání pracovní doby a přístup k pečovateľským službám. Opatření pro dosažení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem by měla pomoci pracovníkům sladit jejich pečovateľské povinnosti s prací, přičemž příspěvky na péči mohou částečně kompenzovat hodiny strávené poskytováním péče. Lepší přístup k mimořádné dovolené a pracovnímu volnu z rodinných důvodů a pružnému uspořádání pracovní doby, jako je práce na částečný úvazek, práce na dálku a pružná pracovní doba, může pracovníkům pomoci zlepšit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem.

Jednou z hlavních příčin rozdílu v množství času, který neplacené pečovateľské práci věnují ženy a muži, jsou stereotypy o rolích a povinnostech žen a mužů v soukromé a profesní sféře. Tento problém lze řešit pouze transformačním přístupem, jehož cílem bude změnit hodnotu pečovateľské práce a odstranit stereotypy tak, aby muži a ženy byli vnímáni jako stejně schopní poskytovat péči a být profesionály nebo vedoucími pracovníky v odvětví péče.

Směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem²¹, kterou by členské státy měly provést ve vnitrostátním právu do srpna 2022, podporuje rovnoměrnější rozdělení pečovateľských povinností. Zavádí nepřenosná práva na pracovní volno z rodinných důvodů a pružné uspořádání pracovní doby pro ženy i muže. Je konkrétně navržena tak, aby podpořila využívání těchto práv muži. Směrnice rovněž stanoví, že s pečovateli, kteří tato práva uplatňují, nesmí být na pracovišti zacházeno nepříznivě ani není možné je diskriminovat. Pracovníci s pečovateľskými povinnostmi si musí být vědomi nových práv, která jim směrnice přiznává, a zaměstnavatelé musí být motivováni k tomu, aby zaváděli politiky podporující rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, a to i s ohledem na využívání nových pracovních režimů (práce na dálku) vyvolaných okolnostmi v souvislosti s pandemií COVID-19.

Přístup k odpovídajícím podpůrným službám a opatřením pro neformální pečovatele, jako je poradenství, psychologická podpora nebo respitní péče, je často nedostatečný a nerovnoměrný. Mnoho neformálních pečovatelů není v péči o závislé osoby řádně vyškoleny, což někdy vede k pocitu přetížení, nebo dokonce k psychickým problémům (např. vyhoření). Zejména pro starší neformální pečovatele mohou být pečovateľské povinnosti náročné a ovlivňovat jejich vlastní zdravý život. Existuje prostor pro posílení osvědčených postupů v oblasti podpory neformálních pečovatelů, například využitím odborných znalostí Světové zdravotnické organizace. Politika formalizace neformální péče, například prostřednictvím smluv o poskytování služeb s veřejnými orgány, může být pro neformální pečovatele a jejich závislé osoby přínosem a může pomoci poskytování péče uznat a lépe ocenit.

Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů v EU poklesl z **13,4 procentního bodu** (p. b.) v roce **2009** na **10,8 p. b.** v roce **2021**, ale v poslední době pokrok stagnuje. Tento trend **stagnace** je nutné zvrátit, má-li EU dosáhnout cíle, jímž je **snížit rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů do roku 2030 přinejmenším na polovinu** ve srovnání s rokem 2019. V praxi to znamená, že míra zaměstnanosti žen bude muset růst alespoň **třikrát rychleji** než míra zaměstnanosti mužů.

Evropská komise – Společné výzkumné středisko. Impact on female employment of revising the Barcelona targets for childcare (Dopad revize barcelonských cílů v oblasti péče o děti na zaměstnanost žen) (GENDERMOD), září 2022.

²¹ Směrnice (EU) 2019/1158, Úř. věst. L 188, 2019.

Komise:

- bude sledovat využívání nových práv, na něž se vztahuje směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem, a to i prostřednictvím **rámce pro sledování využívání pracovního volna z rodinných důvodů a pružného uspořádání pracovní doby** ženami a muži s pečovatelskými povinnostmi, který vypracovaly výbory pro zaměstnanost a sociální ochranu,
- zahájí **osvětovou kampaň** o nových právech, která poskytuje směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem,
- bude se ve své nadcházející **komunikační kampani zaměřené na boj proti genderovým stereotypům** zabývat nerovným rozdělením neplacené pečovatelské práce,
- bude spolupracovat se sítí EQUINET na nalezení opatření k **řešení potenciálního nepříznivého zacházení s pracovníky v členských státech, kteří čerpají pracovní volno z rodinných důvodů**, a to i prostřednictvím spolupráce mezi orgány pro rovné zacházení a dalšími subjekty,
- bude podporovat programy, které v podnicích prosazují postupy vstřícné k rodině, motivovat k využívání nových práv ženami i muži a propagovat úlohu mužů v oblasti péče o děti a rodinných povinností v rámci **programu Občané, rovnost, práva a hodnoty**,
- usnadní lepší **využívání a šíření nástrojů Světové zdravotnické organizace** a školicích materiálů o podpůrných opatřeních dostupných neformálním pečovateltům.

Komise členské státy vyzývá, aby:

- **bojovaly proti genderovým stereotypům** a podporovaly rovnoměrnější rozdělení pečovatelských povinností mezi ženy a muže,
- **navrhly podpůrná opatření pro neformální pečovatele**, např. poradenství, psychologickou podporu, respitní péči, a/nebo přiměřenou finanční podporu, která neodrazuje od účasti na trhu práce, spolu s politikami pro formalizaci neformální péče.

4. INVESTICE DO PÉČE

Veřejné výdaje na péči se v jednotlivých členských státech značně liší. Odráží to rozdílné přístupy k organizaci, kvalitě a ohodnocení pečovatelské práce a v případě dlouhodobé péče i rozdílnou váhu, která je přikládána formálnímu a neformálnímu poskytování péče.

Výdaje na předškolní vzdělávání a péči se v EU pohybují od 0,1 do 1,7 % HDP a za posledních 20 let se mírně zvýšily.

Veřejné výdaje na dlouhodobou péči sahají od méně než 1 % v polovině členských států po více než 3 % HDP v ostatních státech. V průměru veřejné výdaje na dlouhodobou péči činily 1,7 % HDP EU v roce 2019, což je relativně málo v porovnání s hodnotou hodin dlouhodobé péče poskytované neformálními pečovateli, která odhadem představuje přibližně 2,5 % HDP EU.

Očekává se, že dlouhodobá péče bude nejrychleji rostoucí položkou veřejných výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva, která se do roku 2050 podle prognóz zvýší na 2,5 % HDP, přičemž mezi jednotlivými členskými státy budou existovat značné rozdíly²².

Veřejná podpora odvětví péče je sociální investicí, která souběžně s opatřeními v oblasti udržitelného financování přináší řadu výhod pro jednotlivce, společnost i hospodářství. Zvýšení investic do péče má pozitivní dopad na vývoj dětí a dobré životní podmínky a důstojnost příjemců péče, přispívá k sociální spravedlnosti a rovnosti žen a mužů a podporuje účast žen na trhu práce a vytváření pracovních míst. Z nedávného výzkumu²³ vyplynulo, že investice do péče mohou díky vytvořeným pracovním místům a zvýšené účasti žen na trhu práce znamenat dodatečné výnosy z daní a příspěvků na sociální zabezpečení. Celkově by se zvýšily daňové výnosy ze zvýšených příjmů a zaměstnanosti, což by snížilo celkové požadavky na financování opatření politiky péče ze 3 % HDP (před zdaněním) na čistá 2 % HDP (po zdanění)²⁴. Mezinárodní organizace práce odhaduje, že míra, ve které mohou členské státy zajistit návratnosti investic v odvětví péče, dosahuje v průměru 55 % a závisí zejména na objemu potřebných investic, poptávce po práci v dotčeném členském státě a úrovni zdanění.

Využití potenciálu včasné intervence a preventivních opatření může přispět k fiskální udržitelnosti veřejných rozpočtů. Podpora zdraví, prevence nemocí, včasná a kvalitní zdravotní péče a politika zdravého životního stylu mají velký potenciál oddálit nebo snížit potřebu zdravotní a dlouhodobé péče a zároveň umožnit co nejdelší dobu stárnutí v domácím prostředí.

V současné době se odhaduje, že 3 % rozpočtů určených na zdravotní péči jsou vynakládána na **podporu zdraví a prevenci nemocí**, přičemž 80 % těchto rozpočtů je vynakládáno na nepřenositelné nemoci, kdy mnohým z nich lze předcházet nebo je lépe léčit, pokud jsou včas zjištěny.

Nedostatek investic do dlouhodobé péče a prevence navíc může způsobit přesun v nákladech na důchody, sociální pomoc a zdravotnictví. Iniciativa „Společně zdravější“ a Evropský plán boje proti rakovině se zabývají prevencí a léčbou nepřenositelných nemocí a péčí o pacienty, kteří těmito nemocemi trpí, s cílem zajistit, aby nemocní mohli prožít dlouhý a naplněný život a aby se řešily problémy, jimž čelí rodiny a pečovatelé.

Fiskální udržitelnost pečovatelských služeb lze zlepšit zajištěním jejich nákladové efektivity. Nákladovou efektivitu lze zlepšit vytvořením soudržného a integrovaného rámce řízení, průběžným sledováním a zajištěním správného zacílení dostupných zdrojů a v případě dlouhodobé péče podporou samostatného života a sladěním služeb s potřebami jednotlivce.

K dosažení tohoto cíle může přispět zmapování dostupné infrastruktury a služeb a vypracování analýzy nedostatků, přičemž je třeba zohlednit územní nerovnosti a demografické problémy. Fiskální udržitelnost systémů dlouhodobé péče a zdravotnictví mohou také pomoci zlepšit inovativní, integrovaná řešení péče a etické využívání nových technologií v oblasti péče.

Poskytovatelé péče potřebují stabilní a udržitelné mechanismy financování a jasné a příznivé regulační prostředí. Vzhledem ke své jednoznačné sociální funkci jsou služby

²² Evropská komise a Výbor pro hospodářskou politiku, 2021, The 2021 Ageing Report – Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070) (Zpráva o stárnutí populace 2021 – Hospodářské a rozpočtové výhledy pro členské státy EU (2019–2070)).

²³ Zpráva Mezinárodní organizace práce (MOP) – Care at work – Investing in care leave and services for a more gender equal world of work (Péče při práci – Investice do pečovatelské dovolené a služeb pro rovnější podmínky pro ženy a muže v pracovním světě), 2022.

²⁴ Mezinárodní organizace práce (MOP). 2022. Simulátor investic do politiky MOP v oblasti péče (Ženeva, připravuje se).

dlouhodobé péče veřejným statkem. Pokud jsou služby dlouhodobé péče poskytovány veřejnými orgány a sdruženími, jsou považovány především za sociální služby obecného zájmu. Veřejné i soukromé investice do dlouhodobé péče by měly probíhat v jasném regulačním prostředí s vysokými standardy kvality, které zohledňují společenskou hodnotu pečovatelských služeb a potřebu dodržovat základní práva osob, které potřebují péči, a spravedlivé pracovní a mzdové podmínky pečovatелů. Silnější podpora regionálních a místních poskytovatelů péče může vytvořit pracovní místa a posílit místní komunity.

Subjekty sociální ekonomiky přinášejí přidanou hodnotu k poskytování vysoce kvalitních pečovatelských služeb díky svému přístupu zaměřenému na člověka a reinvestování zisků do svého poslání a místních komunit. Jak požaduje Akční plán pro sociální ekonomiku²⁵, politické a právní rámce by pro sociální ekonomiku měly vytvořit takové prostředí, které umožní optimalizaci jejího příspěvku k pečovatelským službám. Systematické využívání sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek by mohlo zvýšit potenciál sociální ekonomiky přispívat ke kvalitním standardům v oblasti péče a k zajištění spravedlivých pracovních podmínek. Další poznatky o udržitelném financování a úloze sociálních služeb v sociálních státech poskytne připravovaná zpráva skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost sociální ochrany a sociálního státu v EU.

Je třeba zvýšit veřejné a soukromé investice na vnitrostátní úrovni, které může doplnit financování z prostředků EU. Členské státy mohou využívat možnosti financování ze strany EU, například Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond plus (ESF+), včetně jeho složky Zaměstnanost a sociální inovace, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Fond pro spravedlivou transformaci a programy Horizont Evropa nebo Digitální Evropa. Nástroj pro oživení a odolnost může také financovat způsobilé reformy a investice v souvislosti s oživením po pandemii COVID-19. Reformy a investice může rovněž podpořit Nástroj pro technickou podporu. Členské státy by zároveň měly provádět politiky podporující udržitelné financování pečovatelských služeb, které jsou v souladu s celkovou udržitelností veřejných financí.

V programovém období 2014–2020 podpořil Evropský sociální fond (ESF) několik opatření týkajících se dlouhodobé péče, od změny kvalifikace a prohlubování dovedností pracovníků přes rozšíření dostupnosti a pokrytí, podporu integrovaných pečovatelských služeb a nezávislého života až po aktivní a zdravé stárnutí. Prostředky fondu ESF byly rovněž přiděleny na projekty na regionální a místní úrovni, jejichž cílem je zlepšit poskytování péče o děti, řešit nedostatky, s nimiž se potýkají znevýhodněné děti, pomáhat rodičům v přístupu na trh práce a usilovat o odstranění rozdílů v zaměstnanosti mužů a žen.

Programování na období 2021–2027 aktuálně probíhá a přístup k fondům EFRR a ESF+ je podmíněn existencí národních nebo regionálních strategických rámců politik v oblasti zdravotní a dlouhodobé péče.

Evropská záruka pro děti poskytuje členským státům příležitost využít finanční prostředky z fondu ESF+ k posílení přístupu k předškolnímu vzdělávání a péči. Může být také využita k podpoře kvality nabídky ve formálním i neformálním prostředí a ke zlepšení začlenění dětí se zdravotním postižením, dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením a dětí z marginalizovaných komunit.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) na základě příslušných faktických poznatků a skutečností popsanych v Dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti rovněž poskytuje členským státům možnost podporovat péči o děti a dlouhodobou péči na venkově.

²⁵ COM(2021) 778 final.

Zatímco hlavním cílem Fondu pro spravedlivou transformaci je podporovat investice související omezováním dopadů transformace na klimatickou neutralitu, v řádně odůvodněných případech mohou územní plány spravedlivé transformace obsahovat činnosti v oblasti vzdělávání a sociálního začleňování, včetně investic do infrastruktury pro účely školicích středisek, zařízení pro děti a zařízení dlouhodobé péče, jak je uvedeno v územních plánech spravedlivé transformace.

Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům významné příležitosti k financování reforem a investic do sociální odolnosti. Velký počet členských států²⁶ mobilizoval Nástroj pro oživení a odolnost pro odvětví dlouhodobé péče. Příklady reforem v rámci plánů pro oživení a odolnost zahrnují posílení systému dlouhodobé péče a podporu změny modelu podpory a dlouhodobé péče, zvýšení kapacity lidských zdrojů a infrastruktury pro poskytování služeb dlouhodobé péče, školení, změnu kvalifikace a prohlubování dovedností odborníků v oblasti dlouhodobé péče. Očekává se rovněž, že další reformy zlepší poskytování dlouhodobé péče modernizací nebo rozšířením sociálních služeb, včetně komunitních služeb, a podporou dlouhodobé fiskální udržitelnosti systémů dlouhodobé péče. Z 25 plánů přijatých k 20. červenci 2022 v rámci Nástroje pro oživení a odolnost obsahuje 12 plánů reformy a investice v oblasti předškolního vzdělávání a péče v celkové výši přibližně 7,9 miliardy eur²⁷. Očekává se, že tyto investice zvýší míru účasti, zejména u znevýhodněných skupin, a tím sníží nerovnosti. Tato opatření jsou rovněž podporována reformami, jejichž cílem je zlepšit přístup k předškolnímu vzdělávání a péči, jejich inkluzivitu a kvalitu.

Komise členské státy vyzývá, aby:

– zajistily **odpovídající a udržitelné financování a investice do vysoce kvalitních systémů péče**, mimo jiné:

– prováděním politik podporujících **udržitelné financování** pečovatelských služeb, které jsou v souladu s celkovou udržitelností veřejných financí,

– podporou **veřejných i soukromých investic** do pečovatelských služeb při současném zajištění **jasného regulačního prostředí**, které zohledňuje sociální hodnotu pečovatelských služeb a potřebu dodržovat základní práva osob,

– využitím stávajících finančních prostředků EU ke zlepšení **rovného přístupu k vysoce kvalitní dlouhodobé péči**, zejména ke komunitní a domácí péči,

– využitím stávajících finančních prostředků EU zajistily rovný přístup k **inkluzivním a kvalitním službám předškolního vzdělávání a péče**, a to i na pracovištích rodičů, pro všechny děti, zejména pro děti ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením a pro marginalizované skupiny, jako jsou Romové, děti přistěhovaleckého původu, děti se zdravotním postižením a děti bez rodičovské péče. V této souvislosti bude Komise i nadále podporovat členské státy při zajišťování bezplatného a účinného přístupu dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením k předškolnímu vzdělávání a péči, jak je uvedeno v evropské záruce pro děti.

²⁶ Viz SWD (2022) 441.

²⁷ AT, BE, CY, CZ, DE, EL, ES, HR, IT, LT, RO, SK.

5. ZLEPŠOVÁNÍ ZNALOSTNÍ ZÁKLADNY A SLEDOVÁNÍ POKROKU

Spolehlivé a srovnatelné údaje jsou nezbytné pro sledování pokroku a pro tvorbu politiky založené na důkazech. Patří sem zajištění dostatečné úrovně podrobnosti referenčních údajů o účasti na předškolním vzdělávání a péči, např. s členěním podle určitých skupin nebo věkových kategorií. Posílení znalostní základny dále vyžaduje lepší údaje o druhu a důsledcích neformální péče, tj. zjištění genderových nerovností, uspořádání pracovní doby a využívání pracovního volna z rodinných důvodů.

Navzdory určitému pokroku při vytváření společných ukazatelů o přístupu ke dlouhodobé péči a jejímu financování jsou statistiky o dlouhodobé péči stále nedostatečně propracované. Chybí v nich srovnatelné administrativní údaje, např. o výdajích na péči a o jejím poskytování. Proto je třeba více pracovat na rozvoji a harmonizaci shromažďování údajů na úrovni EU. Důsledný a systematický přístup k plánování vývoje vnitrostátních potřeb dlouhodobé péče navíc pomůže členským státům plánovat do budoucna. Navzdory důkazům o obtížnějším přístupu k péči ve venkovských a odlehlých oblastech je údajů o územních nerovnostech v poskytování dlouhodobé péče málo; je zapotřebí více znalostí o hlavních příčinách těchto nerovností a o účinných politických opatřeních.

Komise:

– bude ve spolupráci s členskými státy pracovat na **zlepšení shromažďování a analýzy údajů týkajících se péče**, zejména rozšířením podávání zpráv o účasti na předškolním vzdělávání a péči. Zintenzivní také **strategickou spolupráci s mezinárodními organizacemi**, například OECD a MOP, a výměny s agenturami EU, konkrétně s Evropským institutem pro rovnost žen a mužů (EIGE) a Eurofoundem. Pokud je to možné a relevantní, měly by být údaje rozděleny podle pohlaví, věku, zdravotního postižení a etnického původu,

– s přispěním sítě Eurydice agentury EACEA a institutu EIGE bude **monitorovat pokrok a pracovat na vývoji a analýze ukazatelů** sledujících předškolní vzdělávání a péči. Tato práce bude navazovat na práci, která již byla provedena v reakci na doporučení týkající se předškolního vzdělávání a péče a záruky pro děti,

– vytvoří **pracovní skupinu pro statistické údaje o dlouhodobé péči** s cílem zlepšit znalostní základnu pro dlouhodobou péči. Tato práce napomůže sledování a rozvoji společných ukazatelů EU v oblasti dlouhodobé péče, které schválil Výbor pro sociální ochranu,

– vypracuje podrobné **prognózy poptávky po zdravotních službách a službách dlouhodobé péče** v EU (na základě dlouhodobých populačních prognóz dostupných na národní a regionální úrovni), které pomohou při plánování zdrojů,

– bude financovat výzkum prostřednictvím výzvy k předkládání návrhů v rámci programu Horizont Evropa **zaměřeného na řešení územních nerovností v péči a na výzkum vývoje integrovaných řešení péče**, včetně digitálních nástrojů a péče na dálku,

– bude podporovat členské státy při **sdílení faktických poznatků o poskytování péče ve venkovských oblastech** prostřednictvím Střediska pro sledování venkovských oblastí zřízeného v rámci Akčního plánu pro venkov²⁸ a sítě společné zemědělské politiky.

Komise vyzývá:

– agentury Unie, například institut EIGE, aby pravidelně shromažďovaly údaje, vypracovávaly ukazatele a prováděly analýzy týkající se genderových rozdílů v poskytování péče, rozdílů v

²⁸ COM (2021) 345 final.

odměňování žen a mužů a využívání času v placené a neplacené práci, individuálních a společenských aktivit žen a mužů s pečovatelskými povinnostmi a uspořádání práce v průběhu celého pracovního života,

– členské státy, aby shromažďovaly údaje o využívání pracovního volna z rodinných důvodů a o pružném uspořádání pracovní doby s členěním podle pohlaví, věku a dalších aspektů využívání času (nejlépe prostřednictvím průzkumů využívání času prováděných v rámci harmonizovaných evropských průzkumů využívání času).

Úspěšné provádění Evropské strategie v oblasti péče vyžaduje společný závazek všech zúčastněných stran. Při realizaci této strategie bude Komise úzce spolupracovat s dalšími orgány a institucemi EU, zejména s Evropským parlamentem, Radou, Výborem regionů a Evropským hospodářským a sociálním výborem, členskými státy, sociálními partnery, subjekty sociální ekonomiky, organizacemi občanské společnosti a dalšími zúčastněnými stranami.

Komise:

– bude sledovat provádění politik v oblasti předškolního vzdělávání a péče a dlouhodobé péče, bude posuzovat pokrok při plnění barcelonských cílů v souvislosti s procesem evropského semestru a v případě potřeby zváží předložení doporučení pro jednotlivé země,
– rozšíří příležitosti pro všechny zúčastněné strany, aby sdílely své zkušenosti a učily se od sebe navzájem prostřednictvím programů vzájemného učení o všech rozměrech péče.

Komise vyzývá:

– členské státy, aby vytvořily podmínky umožňující poskytovatelům péče, včetně organizací občanské společnosti a subjektů sociální ekonomiky, aby hráli aktivní úlohu při navrhování a poskytování vysoce kvalitních pečovatelských služeb a zlepšování pracovních podmínek v tomto odvětví, a aby podpořily úsilí regionálních a místních orgánů investovat do pečovatelských služeb,

– členské státy, aby urychleně schválily a provedly obě navrhovaná doporučení Rady týkající se revize barcelonských cílů v oblasti předškolního vzdělávání a péče a přístupu k cenově dostupné vysoce kvalitní dlouhodobé péči.

6. ZÁVĚR

Způsob, jakým oceňujeme péči, by měl odrážet způsob, jakým chceme, aby byly doceněny děti, starší lidé, osoby se zdravotním postižením a pečovatelé.

Tato strategie je základním kamenem přístupu EU k sociálním politikám, které mají pomoci přizpůsobit se demografickým změnám, odstranit přetrvávající genderové a další nerovnosti, využít potenciál ekologické a digitální transformace a zvýšit odolnost vůči významným vnějším otřesům. Cílem této strategie je přinést prospěch lidem, kteří potřebují péči v každém věku, a zlepšit jejich přístup k cenově dostupné, přístupné a vysoce kvalitní péči. Jde o důstojný život, dodržování lidských práv, o to, aby nikdo nebyl opomíjen, a o poskytování příležitostí pro lepší život a kariérní vyhlídky, což je základem našeho evropského způsobu života.

Zlepšení v odvětví péče pomáhají zajistit, aby se ženy i muži mohli rovnocenně zapojit do práce a do společnosti a zároveň mohli pečovat o své blízké. Cílem je zajistit, aby pečovatelé měli lepší pracovní podmínky, což by mělo zvýšit odolnost a atraktivitu tohoto odvětví a pomoci vytvořit nová pracovní místa, která by uspokojila rostoucí poptávku.

Komise vyzývá orgány EU, členské státy, místní a regionální orgány, občanskou společnost, sociální partnery a další zúčastněné strany, aby tuto strategii podpořily a přispěly k jejímu provádění.